

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง มีแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง (The 7 Habits of Highly Effective People) (Covey, 2004)

Stephen R. Covey ได้นำเสนอหลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง (The 7 Habits of Highly Effective People) ครั้งแรกในปีค.ศ.1989 และได้นำเสนอฉบับใหม่ (New Edition) ในปีค.ศ.2004 เนื้อหาที่ Covey ได้นำเสนอนั้นมีใจความหลักเกี่ยวกับการสร้างอุปนิสัยทั้ง 7 ประการ อันเป็นอุปนิสัยที่เป็นรากฐานของความสำเร็จและความสุขที่ยั่งยืนในชีวิต ในรายละเอียดนั้น Covey ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนกรอบความคิดซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ คือการใช้หลักการ “จากภายในออกสู่ภายนอก” หรือเริ่มปรับเปลี่ยนที่ตนเองเพื่อประสิทธิผลระดับบุคคลและระหว่างบุคคล ร่วมกับการเน้นความสำคัญของความรู้ (ทำสิ่งใด ทำเพื่ออะไร) ทักษะ (ทำอย่างไร) และความปรารถนา (ความอยากที่จะทำ) อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุปนิสัยแห่งประสิทธิผล

อุปนิสัยแห่งประสิทธิผลทั้ง 7 นั้นหากอยู่บนพื้นฐานของหลักการสมดุลแห่ง P/PC หรือ ผลผลิตที่พึงประสงค์ (Production) / ความสามารถในการผลิต (Production Capability) จะนำประโยชน์ระยะยาวมาให้ในระดับสูงสุด จะกลายเป็นรากฐานของคุณลักษณะของบุคคลผู้นั้น ช่วยสร้างและทำให้เกิดแผนที่ต้องการ ทำให้บุคคลผู้นั้นสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้โอกาสที่มีได้มากที่สุด สามารถเรียนรู้ต่อเนื่องและรวมหลักการอื่น ๆ เข้าด้วยกันในลักษณะของการหมุนขึ้นไปสู่ความก้าวหน้าต่อไป อุปนิสัยทั้ง 7 ประการนั้น 3 อุปนิสัยแรกคือชัยชนะส่วนตัว ชะใจตนเอง ทำให้สามารถหลุดจากภาวะพึ่งพาผู้อื่น มาพึ่งพาตนเองได้และด้วย 3 อุปนิสัยต่อมาคือชัยชนะในสังคม ชะใจผู้อื่น จะทำให้อยู่ในสภาวะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อุปนิสัยประการสุดท้ายคือประการที่ 7 จะช่วยให้อุปนิสัยทั้ง 6 ประการทำงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล

อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (โปรแอกทีฟ) (Proactive)

การเป็นฝ่ายเริ่มกระทำหรือโปรแอกทีฟนั่นคือ การมีอิสรภาพในการเลือกวิธีการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์รอบตัว กล่าวคือ พฤติกรรมเป็นผลมาจากการตัดสินใจอย่างมีสติ อยู่บนรากฐานของค่านิยมในใจ มิใช่เงื่อนไขที่อยู่บนรากฐานของอารมณ์และความรู้สึกตามแบบของฝ่ายถูกกระทำหรือคนรีแอกทีฟ คนโปรแอกทีฟยังอยู่ในอิทธิพลของสิ่งเร้าจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นเชิงกายภาพ สังคม หรือจิตวิทยา แต่การตอบสนองต่อสิ่งเร้าไม่ว่าจะโดยจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกจะเป็นการตอบสนองด้วยทางเลือกที่อยู่บนรากฐานของค่านิยมในใจ ขับเคลื่อนสิ่งต่าง ๆ ด้วยค่านิยมในใจที่คอยกำกับให้ผลิตผลงานชั้นดีมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบในการดำเนินการให้เกิดผลโดยไม่กล่าวโทษเงื่อนไขและสภาพแวดล้อม

อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ (Begin with the End in Mind)

การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจอยู่บนพื้นฐานของการเป็นผู้นำส่วนบุคคลซึ่งหมายถึงการเลือกวิถีทางที่ถูกต้องให้กับตนเอง ทราบจุดมุ่งหมายที่ต้องการไปให้ถึงและเข้าใจว่าปัจจุบันอยู่ที่ใด เพื่อที่จะได้ก้าวทีละก้าว มุ่งหน้าไปยังจุดหมายนั้นได้ สร้างปณิธานส่วนบุคคลบนรากฐานของหลักการที่ถูกต้องและความเป็นจริง เลือกใช้หลักการเป็นศูนย์กลางเพราะว่าหลักการที่ถูกต้องนั้นไม่เคยเปลี่ยนแปลงและช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 4 ของชีวิตมีพัฒนาการได้เต็มที่ องค์ประกอบทั้ง 4 นั้นได้แก่ ความมั่นคงคือตัวแทนสำนึกของคุณค่าในตัว การชี้แนะคือกรอบอ้างอิงในใจที่ช่วยควบคุมการตัดสินใจและการกระทำ ปัญญาคือมุมมองที่มีต่อชีวิต และพลังอำนาจคือความสามารถในการสรรหาทางเลือกและตัดสินใจ เมื่อใดที่มีองค์ประกอบทั้ง 4 ครบถ้วน สองคล่องกลมกลืนกัน จะก่อกำเนิดบุคลิกภาพงามสง่า คุณลักษณะได้สมดุลและงดงามเปี่ยมด้วยบุรณภาพ

อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน (Put First Things First)

อุปนิสัยที่ 3 คือการทำให้ภาพในใจนั้นเป็นผลงานที่จับต้องได้ ด้วยการดำรงชีวิตด้วยการทำสิ่งที่สำคัญก่อนในทุกการตัดสินใจและทุกการกระทำ จัดระเบียบวินัยและดำเนินการตามลำดับความสำคัญ เพื่อทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ เน้นความสำคัญไปที่การจัดการงานสำคัญแต่ไม่เร่งด่วน หากสามารถจัดการตารางเวลาให้สามารถทำงานที่สำคัญแต่ไม่เร่งด่วนได้จะช่วยทำให้ชีวิตมุ่งไปสู่จุดหมายได้อย่างรวดเร็วและประสบผลสำเร็จ

อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win)

หลักการชนะ/ชนะ มีกรอบความคิดที่สำคัญคือมีทุกอย่างเหลือพอสำหรับทุกคน ความสำเร็จของใครคนใดคนหนึ่งไม่ได้กีดกันความสำเร็จหรือเป็นความพ่ายแพ้ของผู้อื่น ทุกคน

ต่างมีที่ยืนพร้อมกับชัยชนะและความพึงพอใจ มองชีวิตไปในทางร่วมมือกันไม่ใช่การแข่งขัน ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ด้วยการหาทางออกและการตัดสินใจที่เป็นเลิศ ผู้ที่สามารถคิดแบบชนะ/ชนะ ได้นั้นมีลักษณะที่สำคัญคือ มีความเป็นผู้นำ มองเห็นคุณค่าของตนเอง มีภูมิปัญญา มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่ม มีความซื่อตรง มีวุฒิภาวะ ใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีความกล้าตัดสินใจ มีความมั่นคง มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมิตรภาพกับคนรอบข้างเสมอ มีความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจซึ่งจะทำให้คนรอบข้างกล้าที่จะเปิดใจ

อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood)

การเข้าใจผู้อื่นก่อนถือเป็นการเปลี่ยนกรอบความคิดครั้งยิ่งใหญ่ เนื่องจากโดยปกติแล้วคนเราอยาก让别人来了解自己ก่อน การรับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจจึงเป็นการรับฟังที่ดีที่สุด ช่วยให้การติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นเป็นหนทางสำคัญในการเข้าใจกันและกัน เข้าใจกรอบความคิดในใจของเขาและเข้าใจว่าเขารู้สึกเช่นไร ช่วยให้ระดับความสัมพันธ์และความไว้วางใจเพิ่มขึ้น และช่วยให้ผู้อื่นพร้อมที่จะเข้าใจเรา เมื่อเกิดความเข้าใจระหว่างกันและกันอย่างต้องแท้ ก็ถือว่าเป็นการเริ่มเปิดประตูเข้าสู่ทางเลือกสายที่สาม ความแตกต่างระหว่างกันและกันไม่ถือเป็นอุปสรรคในการสื่อสารและการร่วมมือกันสร้างความเจริญก้าวหน้า แต่ความต่างนั้นจะเป็นบันไดก้าวแรกที่น่าไปสู่การผนึกพลังประสานความแตกต่าง

อุปนิสัยที่ 6 การผนึกพลังประสานความแตกต่าง (Synergize)

การผนึกพลังประสานความแตกต่างเป็นการดึงเอาคุณสมบัติเฉพาะของมนุษย์ทั้งสี่ คือ ร่างกาย จิตวิญญาณ สติปัญญาและความรู้สึกที่มีต่อสังคม และอุปนิสัย 5 ประการแรกมาผนึกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ทำให้เกิดการเสริมสร้างและเร่งปฏิกิริยาของพลังอำนาจสูงสุดของแต่ละคน เกิดการเปิดความคิด เปิดหัวใจและการแสดงออก สู่ความเป็นไปได้ใหม่ มุ่งหน้าไปเพื่อทำให้อุดม่งหมายในใจนั้นบรรลุผลสำเร็จด้วยหนทางสายใหม่อันเต็มเปี่ยมไปด้วยพลังขับเคลื่อน นำพลังแห่งตนมาใช้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในทุก ๆ ด้านของชีวิต เมื่อประสานพลังในตนเองได้ ก็ประสานพลังร่วมกับผู้อื่นได้ ยอมรับความแตกต่างที่มีในแต่ละคน ดึงเอาพลังและศักยภาพที่มีใน แต่ละบุคคลมาใช้ร่วมกันในทุก ๆ ด้านของชีวิต ก่อให้เกิดประสิทธิผลรอบด้านด้วยความพึงพอใจของทุกฝ่าย

อุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw)

อุปนิสัยที่ 7 เป็นการทำนุบำรุงและเสริมสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดคือตนเอง เติมพลังชีวิตทุกมิติของตนเองอันได้แก่ กายภาพ (ออกกำลังกาย โภชนาหาร บริหารความเครียด) จิตวิญญาณ

(แจกแจงค่านิยมและการผูกมัดปฏิบัติตามสัญญา ศึกษาและทำสมาธิ) สติปัญญา (อ่าน วาดภาพ ในใจ วางแผน เขียน) และสังคม/อารมณ์ (ให้บริการ ร่วมรับรู้ความรู้สึก ฝึกพลังประสานความต่าง ความมั่นคงในใจ) โดยการฝึกฝนมิติทั้งสี่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ฉลาดและได้สมดุล เป็นการลงทุนที่ทรงพลังที่สุดในชีวิตเนื่องจากการลงทุนในตัวเอง เพื่อรับมือกับชีวิตและสร้างประโยชน์ ต้องเตรียมตัวเองให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ที่สุด ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอในทั้งสี่มิติ

อุปนิสัยทั้ง 7 ประการตามหลักการของ Covey มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน นำไปสู่ประสิทธิผลและความสำเร็จในทุก ๆ ด้านของชีวิต อีกทั้งมีความสอดคล้อง กับแนวคิดทางพุทธศาสนา ทำให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับคนไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือ พระพุทธศาสนา โดยสามารถที่จะนำมาเป็นหลักในการพัฒนาตนเองได้ (ฉันทวรารักษ์ ประหยัดผล, 2549) ทำให้ผู้ศึกษาได้เลือกหลักการนี้มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อที่จะศึกษานักศึกษา แพทยศาสตร์มีระดับของ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งมายน้อยเพียงไร ซึ่งจะบอกถึง โอกาสที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลและความสำเร็จในทุก ๆ ด้านของชีวิตแพทย์ได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉันทวรารักษ์ ประหยัดผล (2549) ได้ทำการศึกษาอุปนิสัย 7 ประการของผู้มี ประสิทธิภาพสูงของอาจารย์แนะแนวผู้ให้คำปรึกษาที่มีความสำเร็จในงานแตกต่างกัน โดยใช้ แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากอาจารย์แนะแนวผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ในเขต 8 จังหวัด ภาคเหนือ ผู้ทำการศึกษได้ศึกษาข้อมูล 3 ด้านได้แก่ 1.ข้อมูลทางประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาและอายุการทำงาน 2.แบบวัดอุปนิสัย 7 ประการของผู้ มีประสิทธิผลสูงตามหลักการของ Covey (1989) ประกอบด้วย การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน การ เริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ การทำตามลำดับความสำคัญ การคิดแบบชนะ/ชนะ เข้าใจผู้อื่นก่อนจะ ให้อื่นเข้าใจเรา การฝึกพลังประสานความแตกต่างและการลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ และ 3.แบบ วัดความสำเร็จในงานของอาจารย์แนะแนวผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ความคิดเห็นของตนเอง เกี่ยวกับการทำงานด้านบริการแนะแนวและตัวชี้วัดความสำเร็จในงาน สมมติฐานงานวิจัยคือ อาจารย์แนะแนวผู้ให้คำปรึกษาที่มีความสำเร็จในงานแตกต่างกัน มี 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรง ประสิทธิภาพยิ่งแตกต่างกัน ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 139 คน พบว่า สมมติฐานของ งานวิจัยได้รับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และอาจารย์แนะแนวผู้ให้คำปรึกษาในภาพรวม มี 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งในระดับสูงมีความสอดคล้องกับหลักการ 7 อุปนิสัย สำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Covey ที่กล่าวถึงการประสบความสำเร็จในชีวิต ก็ควรมีอุปนิสัย ทั้ง 7 ประการของผู้มีประสิทธิผลสูง เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิต

Michele L. Pettit และ Joyce V. Fetro (2006) ได้ทำการศึกษาเรื่อง The Seven Habits of Highly Effective Health Educators ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายลักษณะของผู้ให้การศึกษาด้านสุขภาพที่มีประสิทธิผล โดยการนำหลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Covey มาหาความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบและความสามารถของผู้ให้การศึกษาด้านสุขภาพตามเกณฑ์ของ National Commission for Health Education Credentialing, Inc. (NCHEC) หรือคณะกรรมการรับรองการศึกษาด้านสุขภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และนำเสนอว่าในแต่ละอุปนิสัยนั้น ผู้ให้การศึกษาด้านสุขภาพควรมีความรับผิดชอบและความสามารถใดบ้าง ผู้ศึกษาได้เน้นข้อความจาก NCHEC ที่ว่า ไม่มีหลักสูตรใดที่จะรับรองได้ว่าผู้จบการศึกษาจะเป็นมืออาชีพได้สมบูรณ์ เช่น ด้านการอุทิศตน การตัดสินใจโดยสัตยาตญาณ การตั้งใจ ความเพียร การดูแลรักษา คุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้เสนอว่า ผู้ประกอบอาชีพให้การศึกษาด้านสุขภาพควรที่จะมีความพยายามที่จะแสดงความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพโดยการปฏิบัติตามหลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Covey เสมอ

จิรัชยา จงประเสริฐ (2551) ได้ทำการศึกษา 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งในนักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับชั้นต้น 49 และ 50 ที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ทำการศึกษาศึกษาข้อมูล 3 ด้านคือ 1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2.ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานทางอารมณ์และความสมดุลในการดำเนินชีวิต และ 3.ข้อมูลเกี่ยวกับแบบวัดอุปนิสัย 7 ประการของผู้มีประสิทธิผลสูง โดยพัฒนาแบบสอบถามจากหลักการอุปนิสัย 7 ประการของผู้มีประสิทธิผลสูงของ Covey ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 493 คน พบว่า มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่อพื้นฐานทางอารมณ์ ความสมดุลในการดำเนินชีวิตและอุปนิสัยทั้ง 7 ประการอยู่ในระดับเห็นด้วย อันหมายถึงการมีอุปนิสัยในระดับมาก ส่วนประเภทของหลักสูตรที่ลงทะเบียนเรียนนั้นมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความสมดุลในการดำเนินชีวิต การเป็นฝ่ายเริ่มต้นมาก่อน การทำตามลำดับความสำคัญ เข้าใจผู้อื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา การฝึกพลังประสานความแตกต่างและการปล่อยให้คนอื่นอยู่เสมอ

สำหรับการค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาประสงค์จะศึกษาอุปนิสัยของนักศึกษาแพทยศาสตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง ซึ่งการศึกษาของ Michele L. Pettit และ Joyce V. Fetro (2006) ได้นำเสนอว่า อาชีพผู้ให้การศึกษาด้านสุขภาพควรมีความพยายามที่จะแสดงความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพโดยการปฏิบัติตามหลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Covey และผู้ศึกษาเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับอาชีพ

แพทย์ซึ่งทำงานเกี่ยวกับด้านสุขภาพเช่นกัน ดังนั้นการวัดระดับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการจึงสามารถที่จะนำมาใช้ในการเชื่อมโยงถึงความเป็นผู้มีประสิทธิผลของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิกได้ และงานของฉันทวารงค์ ประหัตผล (2549) และจิรัชยา จงประเสริฐ (2551) สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวัดระดับของ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งได้เป็นอย่างดี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved